

ОБІЗНАНІСТЬ СУДДІВ І ПРАЦІВНИКІВ АДМІНСУДІВ ЩОДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ»

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ 2024

опитування проведено Проєктом ЄС «Право-Justice»
за підтримки Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду

Верховний
Суд

Funded by
the European Union

PRAVO-JUSTICE

EXPERTISE
FRANCE
GROUPE AFD

ПІДГОТОВЛЕНИЙ

ВІКТОРОМ ТИМОЩУКОМ,

*к.ю.н., с.н.с. Інституту держави і права
ім. Корецького НАН України, заступник голови
Правління Центру політико-правових реформ,
національний експерт проєкту ЄС «Право-Justice»*

Публікація підготовлена за фінансової підтримки
Європейського Союзу. Її зміст є виключною
відповідальністю Проєкту ЄС «Право-Justice» та
не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
	КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ (РЕЗЮМЕ)	5
	ДЕТАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОЦІНКА	7
01	БЛОК 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	7
	1. Ваша область (за місцем роботи)?	7
	2. Який суд Ви представляєте?	8
	3. Яку посаду Ви обіймаєте?	8
02	БЛОК 2. ОБІЗНАНІСТЬ ПРО ЗАП	9
	4. Як Ви оцінюєте свої знання про ЗАП?.....	9
	5. Чи є у Вас розуміння впливу ЗАП на Вашу роботу?	10
	6. Оберіть теми/окремі питання, в яких Ви досі маєте потребу в навчанні/ знаннях про ЗАП	10
	7. Чи обізнані Ви зі змістом конкретних принципів ЗАП та бачите можливість їх практичного застосування?	12
03	БЛОК 3. ГОТОВНІСТЬ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАП	13
	8. Чи готові Ви до застосування в роботі ЗАП?.....	13
	9. Чи Ви вже застосовували ЗАП у своїй роботі?.....	13
	10. Чи застосовували Ви на практиці конкретні принципи ЗАП?	14
	11. Чи застосовували Ви на практиці конкретні механізми ЗАП для вирішення справи?	15
	12. Що, на Вашу думку, викликає найбільші труднощі для впровадження ЗАП у державі загалом?	16
04	БЛОК 4. СПІВПРАЦЯ	18
	13. Чи проводилися у Вашому суді та/або для суддів та/або працівників апарату Вашого суду навчальні та/або інформаційні заходи по тематиці ЗАП?	18
	14. Чи особисто Ви брали участь у навчальних та/або інформаційних заходах по тематиці ЗАП?	19
	15. Які форми навчання по ЗАП Ви використовували/відвідували?	19
	16. Чи маєте Ви примірник Науково-практичного коментаря до ЗАП?	20
	17. Яка підтримка у впровадженні ЗАП Вам потрібна?.....	20

ВСТУП

У цьому Звіті представлені результати опитування суддів адміністративних судів, а також помічників суддів і секретарів судових засідань адміністративних судів на предмет обізнаності про Закон України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП), його застосування в роботі та готовність до такого застосування, визначення потреб у подальшій підтримці з боку надавачів навчальних послуг та інших суб'єктів.

Нагадаємо, що ЗАП є досить новим законом, що набув чинності лише 15 грудня 2023 року. Опитування проводилося у жовтні-грудні 2024 року. Активу участь у ньому взяли 130 респондентів. Такий показник ймовірно можна пояснити тим, що ЗАП регулює відносини між адміністративними органами та фізичними і юридичними особами, тож природньо, що до суду спори на підставі ЗАП будуть потрапляти у більшому обсязі поступально, з кожним роком дії ЗАП. У перший рік дії на підставі ЗАП таких справ очікувано не було багато.

Також треба враховувати, що до набрання чинності ЗАП, а також у перший рік дії ЗАП проведено значний обсяг роботи і Національною школою суддів України (НШСУ), і проектами міжнародної технічної допомоги (зокрема, і Проєктом ЄС «Право-Justice»), і власне судовими органами та суддівською спільнотою.

Зокрема, за цей період були підготовлені та реалізовувалися тренінгові програми по ЗАП у рамках діяльності НШСУ, у тому числі підготовлені тренери з тематики ЗАП з числа суддів; питання / тема ЗАП включена до багатьох програм підвищення кваліфікації суддів усіх інстанцій, помічників суддів, секретарів судових засідань; підготовлено, надруковано та доставлено до кожного суду Науково-практичний коментар до ЗАП, а також Посібник для публічних службовців; проводилися окремі заходи інформаційно-дискусійного характеру в регіонах на базі апеляційних судів (зокрема, у Вінниці, Одесі, Львові), а також неодноразово у Києві – на базі Касаційного адміністративного суду. Застосовувалися онлайн, офлайн та гібридний формати.

Особливо треба відзначити активну роль Касаційного адміністративного суду у складі Верховного суду в частині популяризації ЗАП, проведенні інформаційних, освітніх та дискусійних заходів з тематики загальної адміністративної процедури.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ (РЕЗЮМЕ)

Респонденти мають досить високий рівень обізнаності про ЗАП - сумарно на рівні 70%, хоча значна частина з них завдяки самоосвіті. При цьому **добре і дуже добре обізнаними про ЗАП себе вважають біля 25% респондентів**. Водночас, треба враховувати, що участь в опитуванні, ймовірно, взяли передусім ті особи, що є більше поінформованими про ЗАП, у тому числі опрацювали закон за власною ініціативою.

Ствердна відповідь на питання про **готовність до застосування ЗАП** у роботі є високою. 56,2% - це досить добрий показник для першого року дії ЗАП. А **серед суддів, які взяли участь в опитуванні, цей показник взагалі склав 82,9%**.

Дуже цінно, що 22,3% респондентів вже застосовувати ЗАП у своїй роботі. Серед суддів цей показник взагалі склав 34%. Це теж досить високі показники для першого року дії ЗАП, тим паче враховуючи його предмет.

Опитування показало потребу продовження навчальних та інформаційних активностей щодо ЗАП, у тому числі необхідність їх масштабування та підвищення інтенсивності. Хоча і на перший рік дії ЗАП окремі показники є досить добрими (**окрему лекцію по ЗАП у межах заходів НШСУ відвідали 23,3% респондентів / 30 осіб; спеціалізований тренінг по ЗАП (1 або 2 дні) - 11,6% / 15 осіб, і тренінг проекту МТД - 6,2% / 8 осіб** (щоправда, учасники могли обрати кілька варіантів відповіді)).

Опитування показало істотну різницю активності у регіональному розрізі. До прикладу, високу частку представників Львівської області в опитуванні можна пояснити впливом двох проведених офлайн-заходів у Львові та активною роллю відповідного апеляційного суду.

При тематичному наповненні заходів варто враховувати питання, які пріоритетно зацікавили представників судової влади. Зокрема, респонденти **у 5-ці найактуальніших потреб** відзначили наступні теми: **вплив ЗАП на роботу судів (60%); правила вирішення колізій за ЗАП (53,1%); основні новели адміністративного провадження за ЗАП (39,2%); новели механізму адміністративного оскарження за ЗАП (36,2%) вага процедурних порушень за ЗАП (30%)**. Така пріоритезація може бути врахована передусім у заходах обмежених у часі. Водночас й інші питання мають високий попит серед респондентів.

Щодо іншого аспекту аналогічного питання, з призми принципів ЗАП, то також особливу увагу треба звернути на кілька принципів, де респонденти надали менш ствердні/позитивні відповіді.

Особливої уваги заслуговує **принцип офіційності** (лише 25,4% відповідей про важливість цього принципу). Також лише 34,6% відповідей про **гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні**. Ці два принципи заслуговують більшої уваги, адже у значній мірі це визначальні принципи саме для загальної адміністративної процедури. Тому у начальних та інформаційних заходах треба приділити цим принципам пріоритетну увагу.

Якщо оцінювати досвід застосування ЗАП через призму його принципів, то теж важливо звернути увагу передусім на ті принципи, які застосовувалися найрідше. Серед них, знову, зокрема, і: гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні (29,2%) та офіційність (25%).

Позитивно, що навіть на першому році дії ЗАП є вже практика застосування судами і конкретних механізмів ЗАП, тобто прискіплива увага судів до діяльності адміністративних органів. Зокрема: **16,2% (21 респондент)** зверталися до питання/механізму **«(не)забезпечення права особи на участь (на заслуховування та/або надання доказів)»**; **13,8% (18 респондентів)** застосовували **«(не)дотримання вимог щодо мотивування негативного адміністративного акта»**; **9,2% (12 респондентів)** застосовували такий **критерій як «формальна відмова у розгляді та/або задоволенні заяви без використання механізму залишення заяви без руху»**.

Також вже є досвід застосування таких механізмів як: «(не)виконання адміністративним органом принципу офіційності»; «(не)надання особі права доступу до матеріалів справи»; «(не)послідовність дотримання практики застосування дискреційних повноважень»; «(не)дотримання вимог щодо належного доведення адміністративного акта до відома адресата та/або заінтересованих осіб» - по 8,5% респондентів (по 11 відповідей); «(не)залучення заінтересованих осіб до провадження» - 7,7% (10 відповідей). Все це підтверджує, що ЗАП стає частиною правової дійсності в Україні.

Важливо, що при оцінці потреб у подальшій допомозі щодо впровадження ЗАП майже усі опитані відзначили таку потребу. Учасники опитування вказали пріоритетні форми підтримки у впровадженні ЗАП особисто для них. У топ-3 потрапили: **тренінги, семінари, інформаційні сесії (66,9%); тематичні підбірки судової практики (50,8%); корисні новини про адміністративну практику у цій сфері (46,9%)**. Тож у межах судової влади та із залученням проектів МТД чи інших ресурсів треба продовжувати навчальні та інформаційні заходи, а також варто подумати над новими активностями: періодичними підбірками судової практики, підбірками корисних новин про адміністративну практику у цій сфері.

Також існує потреба у мережуванні з колегами у межах країни для обміну досвідом (32,3%) та навіть певні канали для консультування по ЗАП (26,4%). Обмін досвідом із зарубіжними колегами також отримав значну підтримку - 26,2%, що, звісно, є актуальним видом підтримки для нового закону, де практика західних країн може бути дійсно вкрай корисною для України.

ДЕТАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОЦІНКА

БЛОК 1.

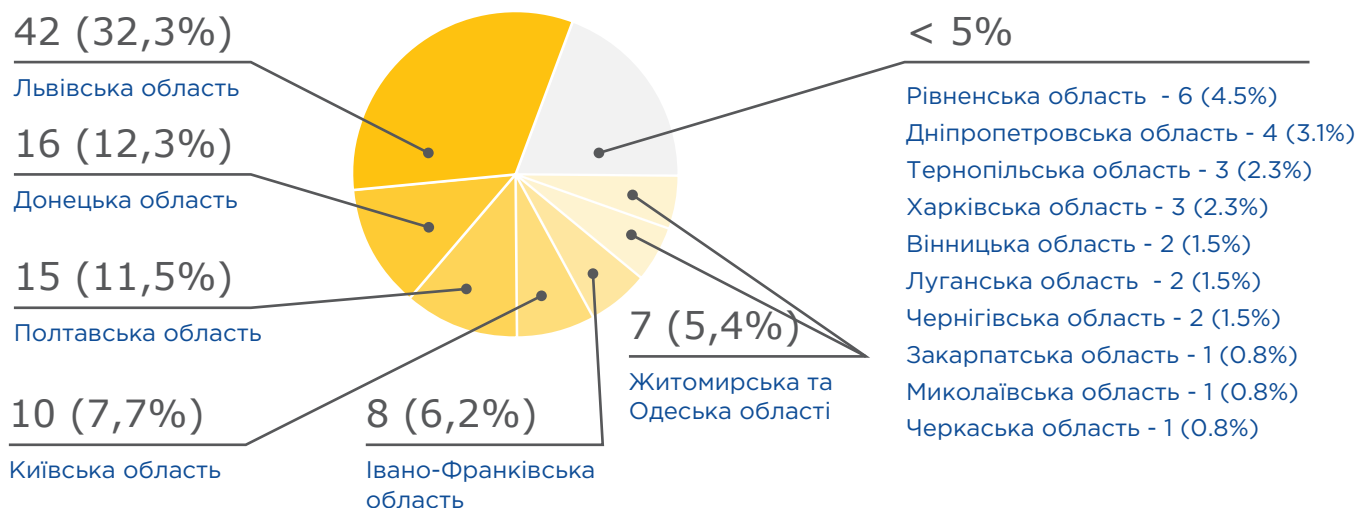
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

1. Ваша область (за місцем роботи)?

Опитування не є репрезентативним. Загалом у ньому взяло участь 130 осіб. У регіональному вимірі 32,3% відповідей було надано респондентами з Львівської області (42 відповіді), 12,3% з Донецької області (16 відповідей), 11,5% з Полтавської області (15 відповідей), 7,7% з Київської області, включаючи Київ (10 відповідей), 6,2% з Івано-Франківської області (8 відповідей), по 5,4% з Житомирської та Одеської областей (по 7 відповідей), 4,6% з Рівненської області (6 відповідей). З інших регіонів участь взяли 4 або менше особи. Загалом отримано відповіді від представників 15 областей.

Географія респондентів може бути використана для планування подальших навчальних активностей у регіональному вимірі. Зокрема, пріоритетну увагу треба приділяти регіонам звідки отримано найменше відповідей.

Високу частку представників Львівської області в опитуванні можна пояснити і впливом двох проведених заходів у цій області та й самою активною роллю керівництва відповідного апеляційного суду. Цей показник також підтверджує високу ефективність саме офлайн-заходів.

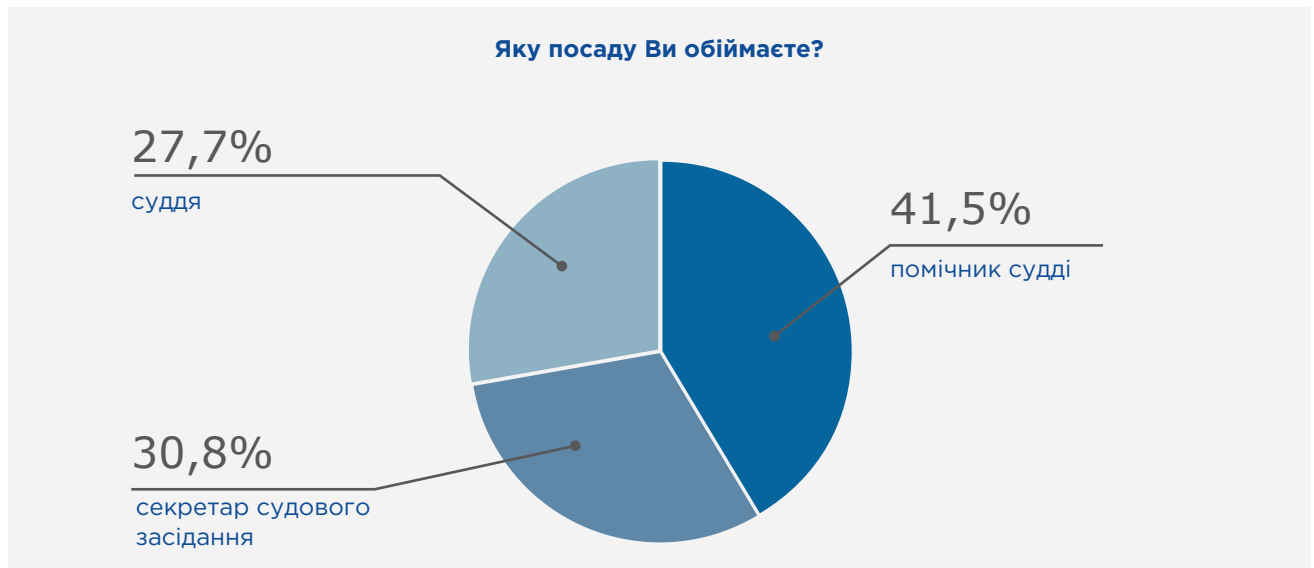
2. Який суд Ви представляєте?

53,8% відповідей (70 осіб) це представники окружних адміністративних судів, 36,9% відповідей (48 відповідей) - апеляційних адміністративних судів, 7,7% відповідей (10 осіб) - з Касаційного адміністративного суду, і ще 1,5% (2 відповіді) від місцевих загальних судів як адміністративного суду.

3. Яку посаду Ви обіймаєте?

Відсоток суддів у загальній кількості респондентів складає 27,7% (36 відповідей). 41,5% - помічники суддів (54 особи), і 30,8% - секретарі судових засідань (40 осіб).

БЛОК 2.

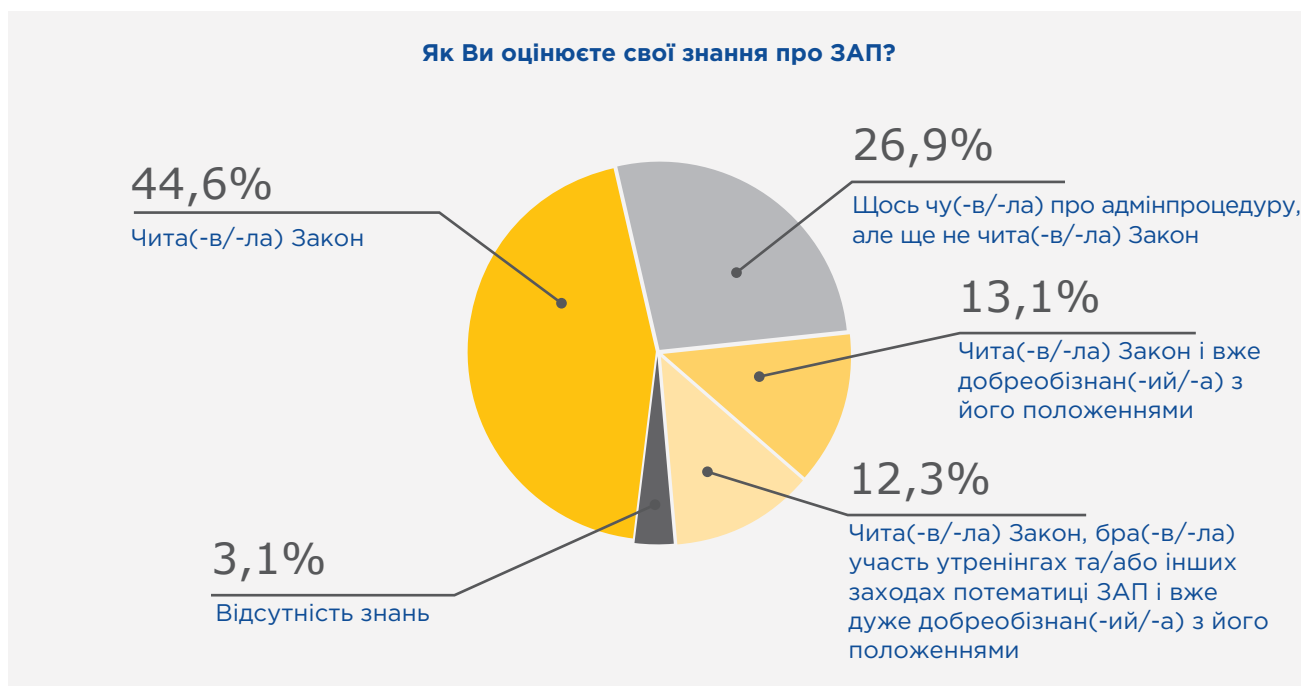
ОБІЗНАНІСТЬ ПРО ЗАП

4. Як Ви оцінюєте свої знання про ЗАП?

Якщо рухатися від показників і критеріїв найвищого рівня обізнаності про ЗАП, то вони наступні:

- **12,3%** (16 осіб) і читали закон, і брали участь у тренінгах та інших заходах по тематиці ЗАП і вже **дуже добре обізнані** з його положеннями;
- **13,1%** (17 осіб) читали закон, і вважають себе **добре обізнаними** з його положеннями;
- 44,6,% респондентів читали закон (58 осіб).

Таким чином сумарно кількість представників судової влади обізнаних про ЗАП складатиме 70%. Це загалом досить високий результат, якщо зважати, що більше судових справ на підставі ЗАП буде з'являтися вже у наступні роки.

Також, з одного боку, ці показники може свідчити і про досить успішну інформаційну кампанію про ЗАП у судовому корпусі, і про ефективність роботи відповідальних інституцій.

Водночас, показник 26,9% (35 осіб) щось чули про адмінпроцедуру, але ще не читали Закон – це показник того, що і вони принаймні поінформовані про існування ЗАП. Але, очевидно, що вони не мають необхідних знань, бо навіть не читали закон.

На повну відсутність знань вказали лише 3,1% (4 особи), що загалом є досить низьким показником.

Тобто, якби це було репрезентативне опитування, то його результати можна було б вважати досить позитивними. Але ймовірно треба припускати, що участь в опитуванні взяли передусім ті особи, які все ж принаймні поінформовані про ЗАП.

5. Чи є у Вас розуміння впливу ЗАП на Вашу роботу?

56,9% респондентів відповіли ствердно на питання про розуміння впливу ЗАП на їх роботу. 6,9% не мають такого розуміння. Для 36,2% (47 респондентів) було «важко відповісти» на це питання.

Отже, тут теж відповіді загалом показують добрий відсоток розуміння як для першого року дії закону, а отже вже є результат проведеної роботи. З іншого боку, ще є значний потенціал та потреба для подальшої роботи. Бо сумарно майже 43% потребують такого розуміння.

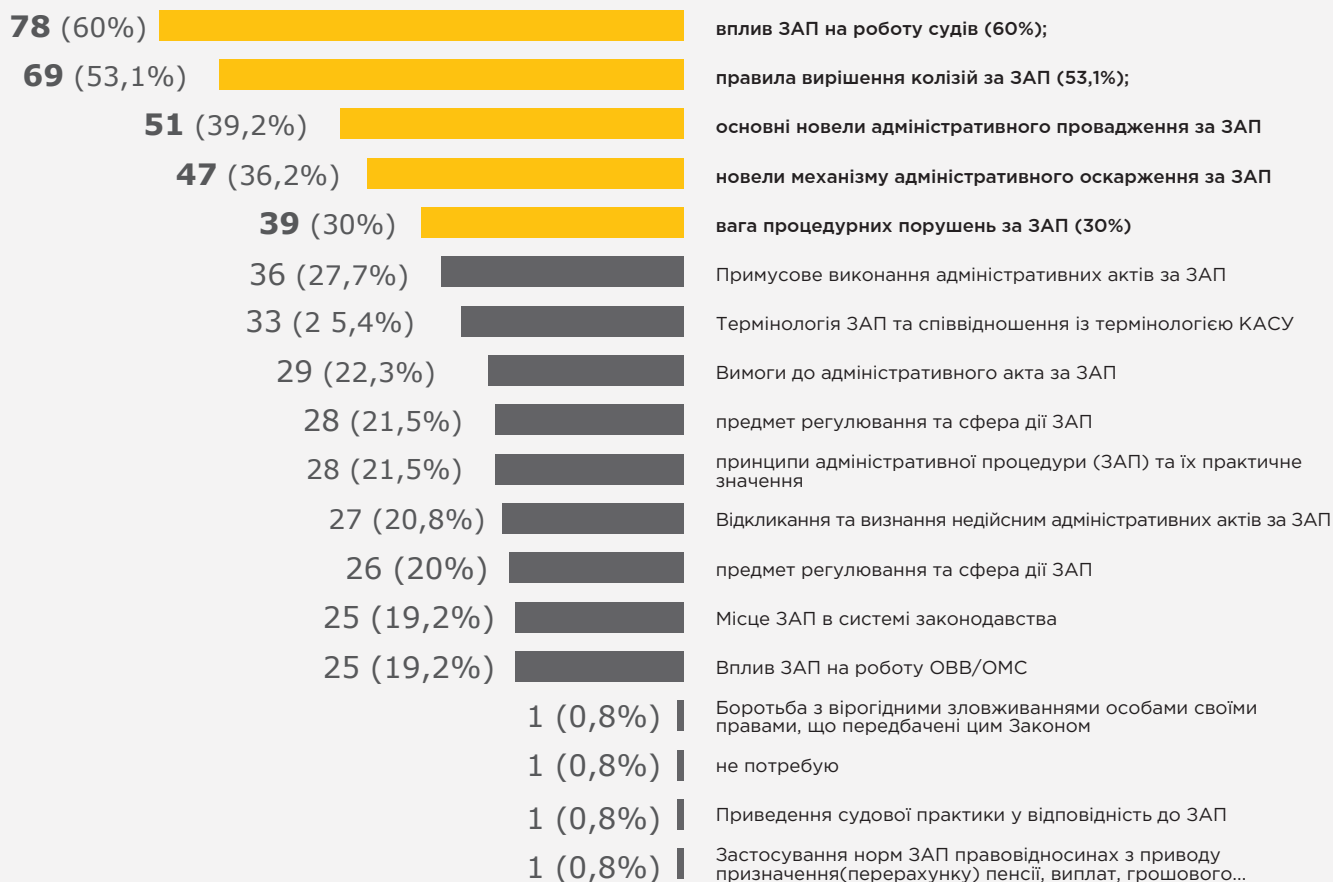
6. Оберіть теми/окремі питання, в яких Ви досі маєте потребу в навчанні/ знаннях про ЗАП:

Наступні відповіді є дуже цінними для планування подальших активностей та їх форм і змісту. Зокрема, респонденти **у 5-ці найактуальніших потреб відзначили наступні теми, де мають потребу у навчанні/знаннях про ЗАП:**

- вплив ЗАП на роботу судів (60%);
- правила вирішення колізій за ЗАП (53,1%);
- основні новели адміністративного провадження за ЗАП (39,2%);

- новели механізму адміністративного оскарження за ЗАП (36,2%)
- вага процедурних порушень за ЗАП (30%)

Оберіть теми/окремі питання, в яких Ви досі маєте потребу в навчанні/ знаннях про ЗАП:

Більшість інших відповідей – запропонованих тем теж мають досить високий попит, і тому потребують охоплення навчальними заходами та навчальними програмами. Вкрай позитивно, що є таке усвідомлення потреб серед респондентів. Це, зокрема:

- примусове виконання адміністративних актів за ЗАП (27,7%);
- термінологія ЗАП та співвідношення із термінологією КАСУ (25,4%);
- вимоги до адміністративного акта за ЗАП (22,3%);
- принципи адміністративної процедури (ЗАП) та їх практичне значення (21,5%);
- відкликання та визнання недійсним адміністративних актів за ЗАП (20,8%);
- для чого потрібен ЗАП (його призначення) (20%);
- предмет регулювання та сфера дії ЗАП (20%);
- місце ЗАП в системі законодавства (19,2%)
- вплив ЗАП на роботу ОБВ/ОМС (19,2%)

Отже, ці відповіді підтверджують високу актуальність усіх запропонованих тем. При цьому пріоритезацію варто враховувати залежно від тривалості окремих заходів, адже у короткострокових заходах може віддаватися перевага найбільш запитуваним темам.

7. Чи обізнані Ви зі змістом конкретних принципів ЗАП та бачите можливість їх практичного застосування? (оберіть найбільш важливі на Ваш погляд)

У відповіді на питання про обізнаність із змістом конкретних принципів ЗАП та можливостями їх практичного застосування можна відзначити загалом дуже високий відсоток позитивних і впевнених відповідей. Це може бути зумовлено певним зв'язком та відповідністю цих принципів ЗАП із принципами у Кодексі адміністративного судочинства України (КАСУ). Тут може бути певна «проблема» у коректності відповідей, адже частина цих принципів є тотожними власне для адміністративного судочинства (статті 6 – 11 КАСУ), і також є принципами ЗАП – критеріями за КАСУ для оцінки адміністративними судами рішень, дій та бездіяльності суб'єктів владних повноважень (ч. 2 ст. 2 КАСУ).

Чи обізнані Ви зі змістом конкретних принципів ЗАП та бачите можливість їх практичного застосування? (оберіть найбільш важливі на Ваш погляд)

Але варто особливу увагу звернути на кілька принципів, де респонденти надали менш ствердні/позитивні відповіді. **Особливої уваги заслуговує принцип офіційності (лише 25,4% відповідей про важливість цього принципу).** Також лише 34,6% відповідей про гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні. Ці два принципи заслуговують значної більшої уваги, адже це у значній мірі найвизначальніші принципи саме для належної адміністративної процедури. Прикметно, що і виключно судді дали відповіді на ці питання на тому ж рівні 25 і 34%. Тому у начальних та інформаційних заходах треба приділити цим принципам більшу увагу.

Також потребують додаткової уваги у вивченні і впровадженні такі принципи, які набрали теж найменше ствердних відповідей, як-от: розсудливість (26,2%); добросовісність (29,2%); презумпція правомірності дій та вимог особи (30%); пропорційність (30,8%); відкритість (34,6%).

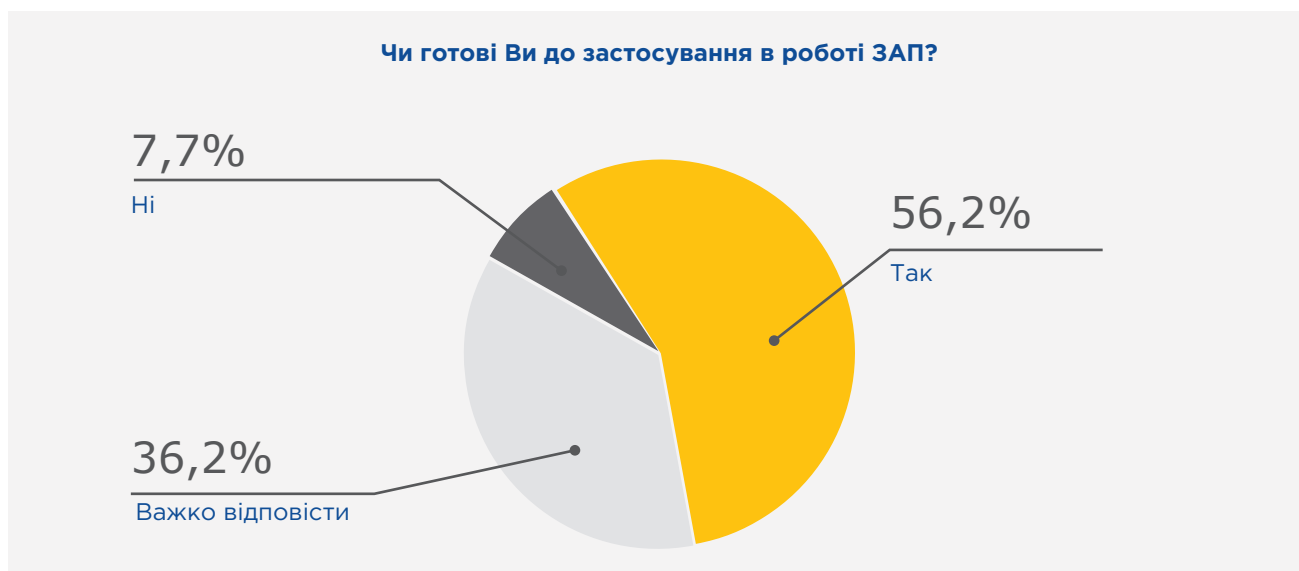
Загалом Блок №2 опитування має велику цінність для планування наступних навчальних та інформаційних заходів, їх змісту, пріоритетів.

БЛОК 3.

ГОТОВНІСТЬ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАП

8. Чи готові Ви до застосування в роботі ЗАП?

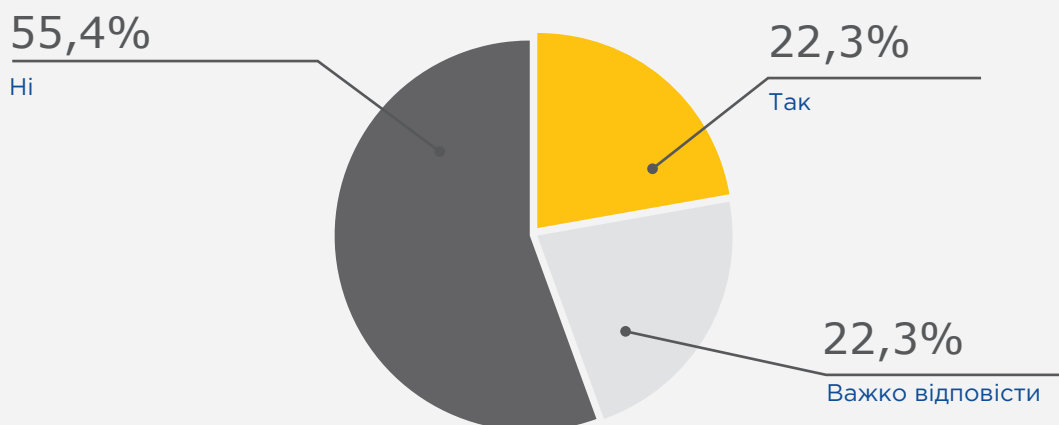
Ствердна відповідь на питання про **готовність до застосування ЗАП** у роботі є досить високою. 56,2% - це досить добрий показник для першого року дії ЗАП. Тим паче, що це закон передусім для публічної адміністрації. А **серед суддів, які взяли участь в опитуванні, цей показник взагалі склав 82,9%.**

9. Чи Ви вже застосовували ЗАП у своїй роботі?

22,3% респондентів вже застосовували ЗАП у своїй роботі. Серед суддів цей показник склав - 34%. Це теж досить високі відсотки для першого року дії ЗАП, тим паче враховуючи його предмет (спрямованість на публічну адміністрацію) та досить інноваційний характер.

Чи Ви вже застосовували ЗАП у своїй роботі?

Але й те, що 55,4% ще не застосовували ЗАП на практиці також свідчить про те, що його потенціал ще буде суттєво розкриватися у майбутньому.

10. Чи застосовували Ви на практиці конкретні принципи ЗАП? (оберіть які)

Чи застосовували Ви на практиці конкретні принципи ЗАП? (оберіть які)

Серед принципів, які застосовувалися на практиці у п'ятірці лідерів:

- Верховенство права (62,3%)
- Законність (53,1%)
- Рівність перед законом (50%)
- Обґрунтованість (47,7%)
- Добросовісність (40%)

Наступна група застосованих принципів:

- Юридична визначеність (36,9%)
- Своєчасність і розумний строк (37,7%)
- Ефективність (31,5%)
- Пропорційність (33,1%)
- Відкритість (33,1%)
- Безсторонність (неупередженість) адміністративного органу (30%)

Але знову **важливо звернути увагу передусім на ті принципи, які застосовувалися найрідше. Це зокрема:**

- **Гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні (29,2%)**
- **Розсудливість (29,2%)**
- **Офіційність (25%)**
- Гарантування ефективних засобів правового захисту (24,6%)
- Презумпція правомірності дій та вимог особи (18,5%)

Прикметно, що тут знову є кілька принципів які є наріжними саме для ЗАП, як-от: гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні та офіційність. Отже, і відповідь на це питання показує потребу у більшій увазі саме цим принципам у навчальних та інформаційних заходах.

11. Чи застосовували Ви на практиці конкретні механізми ЗАП для вирішення справи? (оберіть які)

Відповідь на наступне питання важлива для наступного відслідковування динаміки (після повторних опитувань). Одразу важливо відзначити, що відповідь 61,5% про незастосування конкретних механізмів ЗАП не є критичною. Адже це лише перший рік дії Закону, що стосується передусім публічної адміністрації.

Але вкрай важливо і цікаво, що вже є практика застосування конкретних механізмів ЗАП судами, тобто прискіплива увага судів до діяльності адміністративних органів. Зокрема:

- **16,2% (21 респондент) зверталися до механізму щодо «(не)забезпечення права особи на участь (на заслуховування та/або надання доказів)».** Це дуже гарний показник та підтвердження ваги саме цього права і відповідного принципу;
- **13,8% (18 респондентів) застосовували «(не)дотримання вимог щодо мотивування негативного адміністративного акта»;**
- 9,2% (12 відповідей) застосовували критерій «формальна відмова у розгляді та/або задоволенні заяви без використання механізму залишення заяви без руху»;
- по 8,5% (по 11 відповідей) застосовували одразу чотири механізми: «(не)виконання адміністративним органом принципу офіційності»; «(не)надання особі права доступу до матеріалів справи»; «(не)послідовність дотримання практики застосування дискреційних повноважень»; «(не)дотримання вимог щодо належного доведення адміністративного акта до відома

адресата та/або заінтересованих осіб»;

- 7,7% (10 відповідей) застосовували «(не)залучення заінтересованих осіб до провадження».

Дуже важливо, що з'являється відповідна судова практика.

Найнижчий відсоток відповідей на інші запропоновані механізми є також свідченням того, що самі адміністративні органи ще не використовують їх масово (як-от, примусове виконання адміністративних актів чи відкликання або визнання недейсними адміністративних актів).

І також цікаво, що були ствердні відповіді навіть за критеріями-механізмами: «(не)залучення фахових громадських об'єднань у статусі заінтересованих осіб до провадження (у передбачених законом випадках)»; «(не)дотримання вимог щодо зазначення в негативному адміністративному акті порядку його оскарження».

Чи застосовували Ви на практиці конкретні механізми ЗАП для вирішення справи? (оберіть які)

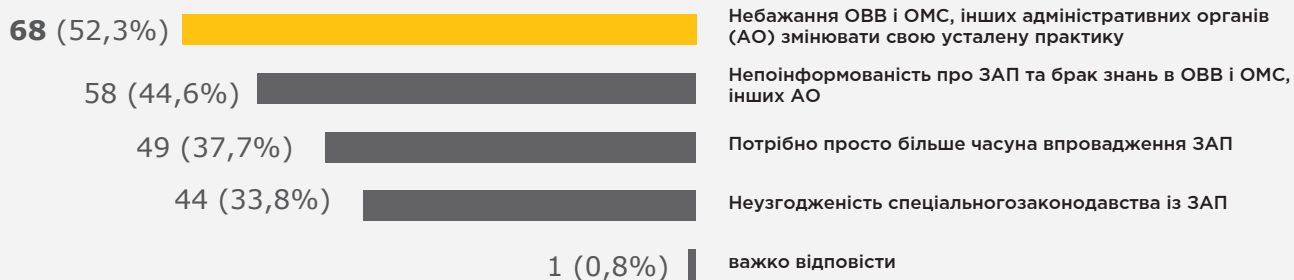

12. Що, на Вашу думку, викликає найбільші труднощі для впровадження ЗАП у державі загалом?

Відповідь на питання про труднощі у впровадженні ЗАП загалом показують, що тут є і розуміння браку поінформованості та знань про ЗАП в органах виконавчої влади (ОВВ) і органах місцевого

самоврядування (ОМС), а також небажання змінювати усталену практику. Також є розуміння того, що треба і більше часу на впровадження ЗАП та узгодженості спеціального законодавства із ЗАП.

Що, на Вашу думку, викликає найбільші труднощі для впровадження ЗАП у державі загалом?

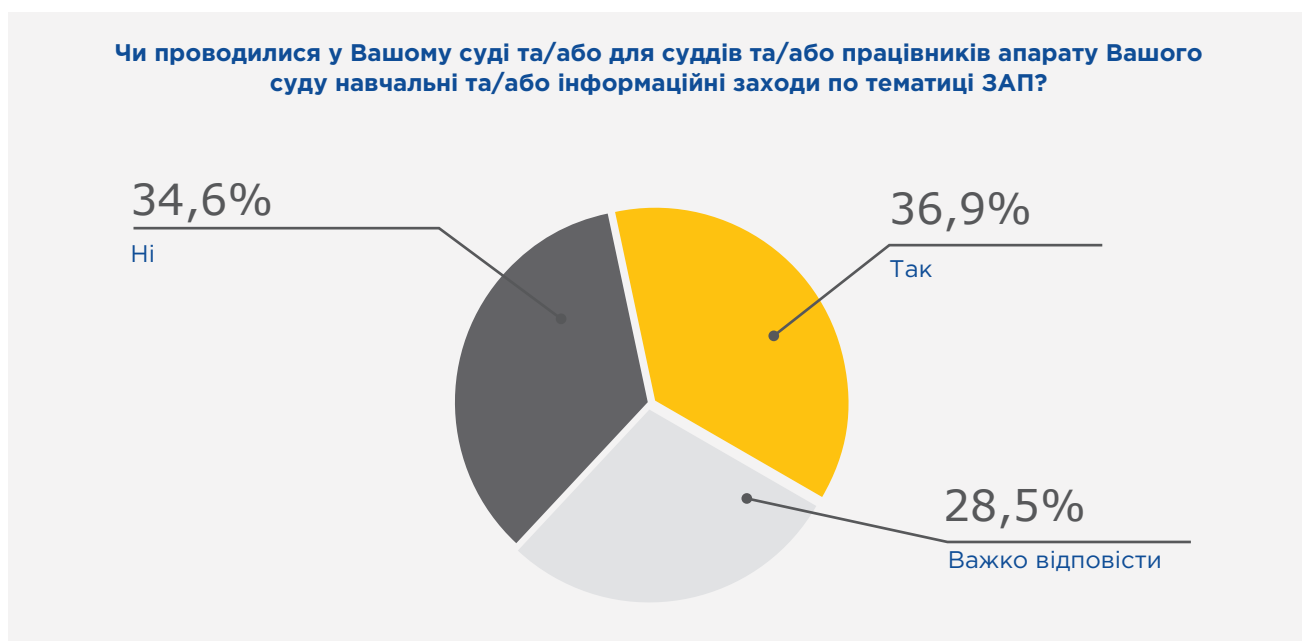

БЛОК 4.

СПІВПРАЦЯ

13. Чи проводилися у Вашому суді та/або для суддів та/або працівників апарату Вашого суду навчальні та/або інформаційні заходи по тематиці ЗАП?

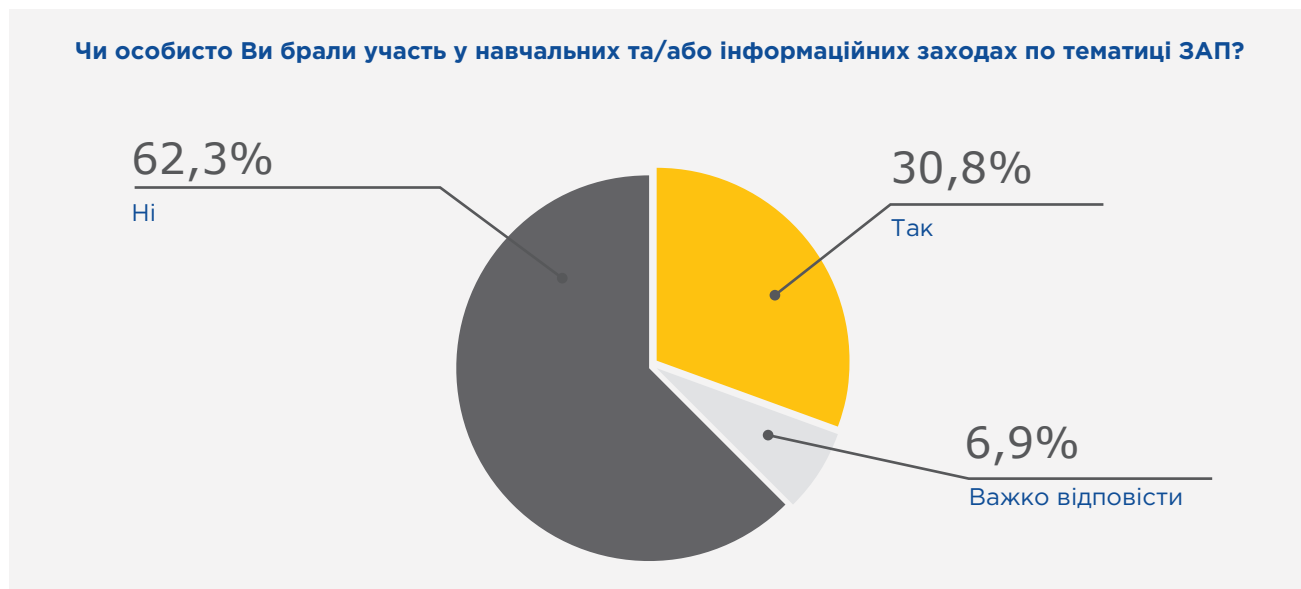
Відповіді на питання про вже проведені навчальні та /або інформаційні заходи показують непоганий результат – 36,9% судів були охоплені таким навчанням.

Водночас так ж негативна відповідь у 34,6% показує, що **найближчим часом треба значно збільшити інтенсивність навчальних заходів та охоплення (масштабування).**

14. Чи особисто Ви брали участь у навчальних та/або інформаційних заходах по тематиці ЗАП?

І на це питання практично співмірна відповідь, як і з попередньою: 30,8% тих, хто взяли участь у опитуванні брали особисто участь у навчальних заходах. Але 62,3% відповідей «ні» знову підтверджують, що найближчі кілька років **треба значно збільшити інтенсивність заходів та їх охоплення (масштабування).**

15. Які форми навчання по ЗАП Ви використовували/відвідували? (можна обрати кілька)

Найпопулярнішими формами навчання у відповідях були: **самоосвіта (38,8%), окрема лекція по ЗАП у межах заходів НШСУ (23,3% - 30 осіб).**

Водночас важливо, що й інші форми навчання досягали певної кількості осіб, у тому числі:

- джерела інформації на сайті adminprocedure.org.ua (13,2%);

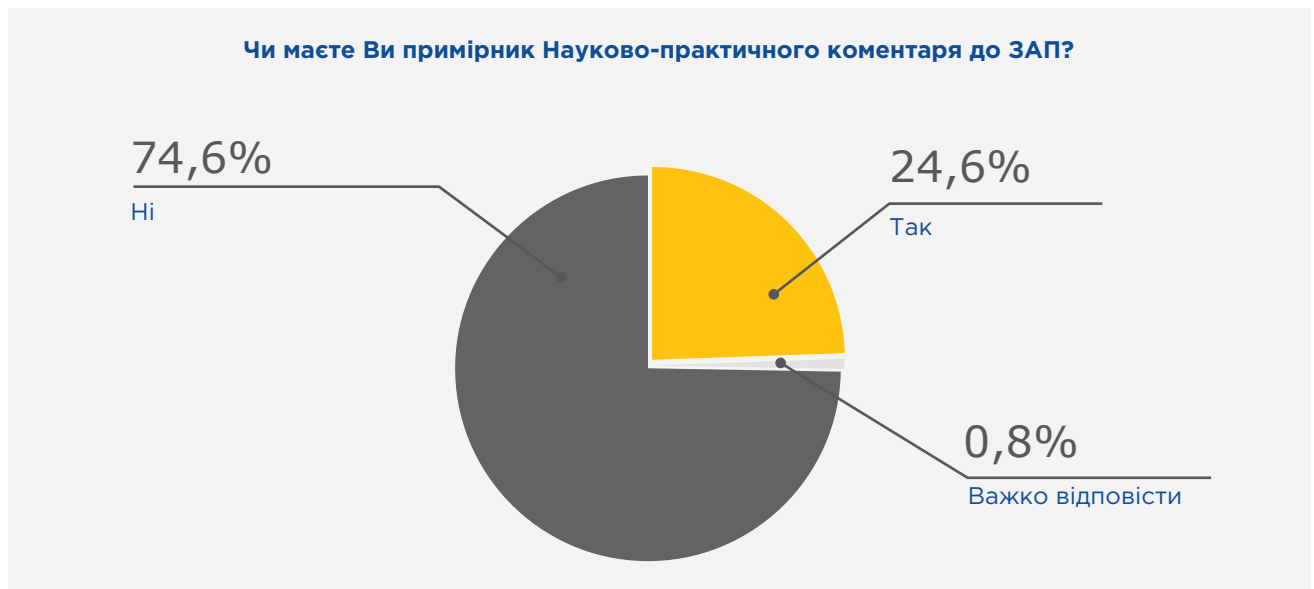
- спеціалізований тренінг по ЗАП (1 або 2 дні) (11,6% - 15 осіб);
- тренінг проекту міжнародної технічної допомоги (6,2% - 8 осіб); та навіть
- Онлайн-курс на платформі «Зрозуміло» (3,1%).

Але звідси можна зробити висновок, що наявних ресурсів очевидно недостатньо, аби охопити усіх потребуючих офлайн-заходами, хоча і вони потрібні. Водночас кількість учасників заходів НШСУ (23,3%) та спеціалізованих тренінгів (11,6%) є досить добрими показниками. Треба й надалі поєднувати і коротке-навчання-інформування (це наразі найпродуктивніший формат у межах заходів НШСУ) і думати про розширення інших форматів, можливо, більшого залучення проектів МТД, більшої кількості тренерів.

16. Чи маєте Ви примірник Науково-практичного коментаря до ЗАП?

24,6% респондентів отримали примірник НПК до ЗАП. Власне **серед суддів, які взяли участь у опитуванні, цей показник становить – 71%.**

При цьому і тут може ставитися питання про додатковий тираж та цільове поширення НПК.

17. Яка підтримка у впровадженні ЗАП Вам потрібна? (можна обрати кілька)

Учасники опитування вказали пріоритетні форми підтримки у впровадженні ЗАП особисто для них. І в топ-3 потрапили:

- тренінги, семінари, інформаційні сесії (66,9%);
- тематичні підбірки судової практики (50,8%);
- корисні новини про адміністративну практику у цій сфері (46,9%).

Це означає, що і в межах судової влади та/або із залученням проектів МТД чи інших ресурсів треба продовжити і навчальні заходи, а також варто подумати над новими активностями: моніторингом та періодичними підбірками судової практики та корисних новин, у тому числі і про адміністративну практику у цій сфері.

Оскільки потребу отримати примірник Науково-практичного коментаря до ЗАП заявило ще 39,2% тих, хто взяли участь в опитуванні, то в наступні періоди може ставитися питання про додатковий

тираж. При цьому вкрай важливо або такий продукт потрапляв до необхідного споживача.

Також потрібне мережування з колегами у межах країни для обміну досвідом (32,3%) та навіть певні канали для консультування по ЗАП (26,4%).

Обмін досвідом із зарубіжними колегами також отримав значну підтримку - 26,2%, що, звісно, є актуальним видом підтримки для такого досить нового і новаційного закону, де досвід країн західної політичної і правової культури може бути дійсно вкрай корисним для України.

Яка підтримка у впровадженні ЗАП Вам потрібна? (можна обрати кілька)

